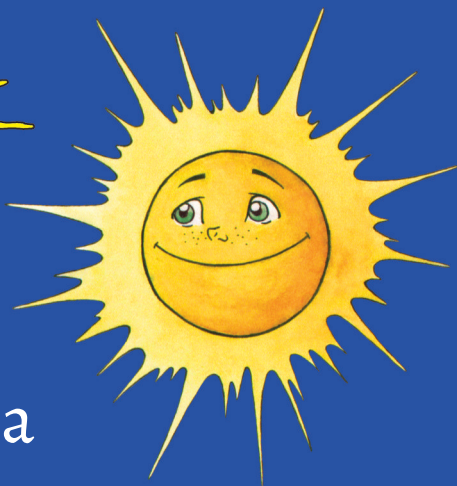
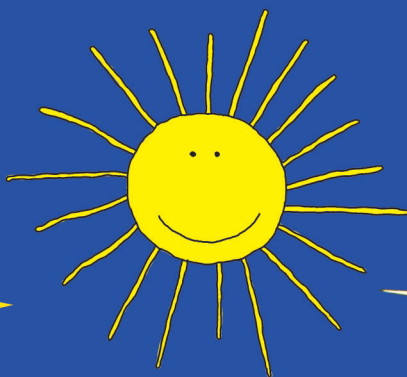
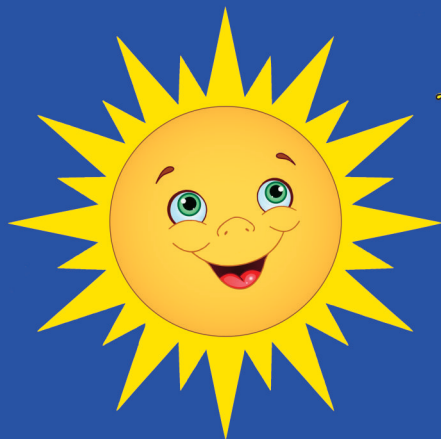


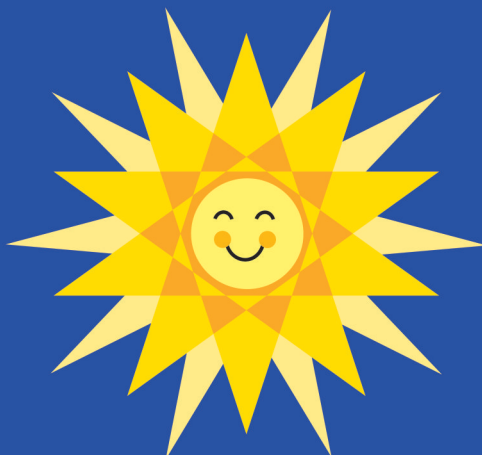
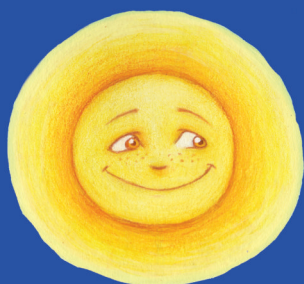


Ewa Lipińska



TO SAMO SŁOŃCE

Podręcznik doskonalący sprawność rozumienia ze słuchu
dla obcokrajowców na poziomie zaawansowanym



Ewa Lipińska

TO SAMO SŁOŃCE

Podręcznik doskonalący sprawność rozumienia ze słuchu
dla obcokrajowców na poziomie zaawansowanym



Kraków

© Copyright by Ewa Lipińska, Kraków 2016

Opracowanie redakcyjne:
Irena Gubernat

Projekt okładki:
Emilia Dajnowicz, Ewa Lipińska

ISBN 978-83-7638-618-8 (e-book)
<https://doi.org/10.12797/9788376386188>

KSIĘGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel./faks: 12 431 27 43, 12 421 13 87
e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:
www.akademicka.pl

SPIS TREŚCI



WSTĘP	7
MAREK GRECHUTA	13
Dni, których nie znamy (J.K. Pawлуskiewicz, M. Grechuta)	19
Odkąd jesteś (muz. i sł. M. Grechuta)	23
Świecie nasz (J.K. Pawлуskiewicz, M. Grechuta)	27
Wolność (muz. i sł. M. Grechuta)	30
Wiosna, ach to ty (muz. i sł. M. Grechuta)	34
LESZEK DŁUGOSZ	39
Ja chciałbym być poetą (L. Długosz, A. Bursa)	44
Dzień w kolorze śliwkowym (muz. i sł. L. Długosz)	47
Jaka szkoda (L. Długosz, S. Baliński)	52
Nie, ja nie mam już dwudziestu lat (muz. i sł. L. Długosz)	55
Sen o końcu świata (muz. i sł. L. Długosz)	60
Już nas tak ta miłość nie obchodzi (muz. i sł. L. Długosz)	64
GRZEGORZ TURNAU	69
Piosenka dla ptaka (J.K. Pawлуskiewicz, J. Petryszyn)	74
Kto chce, bym go kochała (G. Turnau, J. Iwaszkiewicz i M. Pawlikowska-Jasnorzewska)	76
Bracka (G. Turnau, M. Zabłocki)	78
Tutaj jestem (G. Turnau, M. Zabłocki)	83
ROZWIĄZANIA ZADAŃ	87

WSTĘP



T*o samo słońce* stanowi dalszy ciąg zbioru zadań zamieszczonych w tomie *Księżyc w butonierce* (zob. poniżej) doskonalących sprawność rozumienia ze słuchu, przeznaczonego dla obcokrajowców na poziomie zaawansowanym. Kontynuacja polega nie tylko na tym, że proponowane zadania pełnią tę samą co poprzednio rolę, a więc mają rozwijać i ulepszać umiejętność rozumienia ze słuchu, lecz również poszerzyć wiedzę uczących się o kulturze polskiej. *Księżyc w butonierce* powstał w oparciu o teksty piosenek krakowskiego barda Andrzeja Sikorowskiego oraz grupy Pod Budą, a *To samo słońce* bazuje na piosenkach innych krakowskich artystów: Marka Grechuty, Leszka Długosza i Grzegorza Turnaua. Są one równie interesujące ze względu na swoją tematykę, jak język – niekiedy poetycki, niekiedy zaś potoczny.

Tom otwiera *Na marginesie – poradnik metodyczny w pigułce dla uczących*, który zawiera dziesięć podstawowych zasad rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu oraz wykaz technik, które temu służą. Więcej informacji związanych z zagadnieniem nauczania słuchania ze zrozumieniem można znaleźć m.in. w poniższych pozycjach:

- E. LIPIŃSKA (1994), *Słuchanie – sprawność zaniedbywana*, „Przegląd Polonijny”, z. 4, s. 75-89.
- E. LIPIŃSKA (1996), *Niemodne dyktanda*, „Języki Obce w Szkole”, nr 5, s. 406-415.
- E. LIPIŃSKA (2004), *Księżyc w butonierce. Ćwiczenia doskonalące sprawność rozumienia ze słuchu na podstawie tekstów Andrzeja Sikorowskiego*, Universitas, Kraków.
- A. SERETNY, E. LIPIŃSKA (2005), *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Universitas, Kraków.
- E. LIPIŃSKA, A. SERETNY (2006), *Techniki rozwijające rozumienie tekstu*, „Języki Obce w Szkole”, nr 4, s. 45-57.

- *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1 – C2*, praca zbiorowa pod redakcją I. JANOWSKIEJ, E. LIPIŃSKIEJ, A. RABIEJ, A. SE-RETNY, P. TURKA, „Biblioteka LingVariów”. Księgarnia Akademicka, Kraków 2011, *Podręczniki*, t. 1.

To samo słońce składa się z trzech zasadniczych części poświęconych kolejno: Markowi Grechucie, Leszkowi Długoszowi i Grzegorzowi Turnauowi. Każdą otwierają teksty przybliżające sylwetkę danego artysty, w postaci życiorysu, dyskografii, rozmowy na jego temat z członkami rodziny, kolegami czy z nim samym. Następnie znajdują się zadania doskonalące umiejętność rozumienia ze słuchu treści jego piosenek. Całość tomu kończy rozdział zawierający rozwiązania zadań.

W tomie zaproponowano całą gamę technik pomocnych w rozumieniu audytywnym. Oprócz tego są zadania ukierunkowane leksykalnie, gramatycznie i stylistycznie. Ich celem jest nakłonienie słuchacza do wielokrotnego kontaktu z tekstem, co zwiększa szanse na opanowanie nowych słów, przyswojenie struktur gramatycznych i stylistycznych. Nie proponuje się tu technik wprowadzających (poprzedzających kontakt z tekstem), pozostawiając je w gestii nauczyciela, który może ściślej dopasować poszczególne elementy podręcznika do swego programu.

Warto pamiętać, że piosenki odgrywają szczególną rolę w nauce języka obcego, ponieważ umożliwiają współpracę obydwu półkul mózgowych: lewa przetwarza słowa, a prawa – muzykę. Dzięki temu łatwiej zapamiętuje się występujące w niej słownictwo, struktury gramatyczne, związki frazeologiczne, a także opanowuje się parafrazowanie, używanie metafor i porównań. Praca z piosenkami umożliwia też zapoznanie się z różnymi rejestrami języka, ćwiczenia stylistyczne, a także doskonalenie wymowy i intonacji oraz ćwiczenie ortografii i interpunkcji.

Podręcznik *To samo słońce* ma pomóc obcokrajowcom doskonalić umiejętność rozumienia ze słuchu i ułatwić poznawanie polskiej kultury. Może być wykorzystywany na kursach językowych w Polsce i za granicą – również w szkołach polonijnych. Jego tytuł – to cytat z tekstu piosenki Grzegorza Turnaua *Tutaj jestem*: „to samo słońce wszędzie świeci”.





NA MARGINESIE – PORADNIK METODYCZNY W PIGUŁCE DLA UCZĄCYCH

Rozwijając i doskonaląc sprawność rozumienia ze słuchu, trzeba pamiętać o kilku podstawowych zasadach.

1. Słuchaczom należy zapewnić dobre warunki do pracy, przez co rozumie się przede wszystkim:

- konieczność wyeliminowania lub zminimalizowania hałasu i dystrakcji typu: nieodpowiednie oświetlenie, zbyt wysoka lub zbyt niska temperatura w pomieszczeniu, intensywne zapachy, dezorganizacja toku zajęć (wynikła na przykład ze spóźnienia się słuchaczy);
- zapewnienie odpowiedniego pod względem technicznym nagrania i dobrej akustyki w sali;
- przygotowanie poprawnego pod względem merytorycznym i estetycznym materiału dydaktycznego (zadania do wykonania);
- przeznaczenie odpowiedniej ilości czasu na wykonanie zadań.

2. Zanim słuchacze rozpoczną wykonywanie zadań związanych z rozumieniem tekstu (zaleca się, aby to nie było pojedyncze zadanie), powinno się wprowadzić ich w temat, przygotowując do tego, czego będą słuchać, stosując *techniki wprowadzające*. Są to m.in.: pokazanie ilustracji (zdjęcia, rysunku, historyjki obrazkowej lub fragmentu filmu) nawiązującej do treści tekstu, podanie jego tytułu, elicytując związane z nim skojarzenia, zadawanie pytań naprowadzających, przewidywanie słów i zwrotów mogących się pojawić w tekście. Można również posłużyć się innymi bodźcami wizualno-taktylnymi, jak na przykład oglądanie i dotykanie przedmiotów kojarzących się z danym zagadnieniem (pamiątki z podróży, produkty żywnościowe, kosmetyki itp.). Czasem stosuje się dodatkowe materiały dźwiękowe wprowadzające w temat (szum morza i krzyk mew, burza, odgłosy klótni, szczekanie psa itp.).

3. Inną czynnością poprzedzającą słuchanie jest wyjaśnienie nieznanych (nowych, rzadkich) słów i zwrotów, które pojawiają się w tekście, ze szczególnym uwzględnieniem nazw własnych. Czasem konieczne jest też powtórzenie jakiegoś zagadnienia gramatycznego, ale powinno to stanowić marginalną część lekcji.



4. Przed przystąpieniem do słuchania uczący się powinni zostać zapoznani z instrukcją (może być podana słownie przez uczącego), czyli techniką, za pomocą której wykonają zadanie: odpowiedź na pytania, wypełnianie luk, notowanie, zaznaczanie błędów w tekście itp. Samo zadanie – w zależności od jego typu – ma im być pokazane przed słuchaniem lub dopiero po pierwszym słuchaniu.

Trzeba zwrócić baczną uwagę na techniki typu: pytania, prawda / fałsz i wybór wielokrotny. W zadaniach takich jednostki sprawdzające muszą występować po kolei, zgodnie z tekstem – inaczej niż w czytaniu ze zrozumieniem, gdzie porządek ten może być zaburzony; zaleca się ponadto, aby pytania były łatwiejsze pod względem leksykalnym i strukturalnym niż w przypadku czytania.

5. W trakcie słuchania lub po nim słuchacze wykonują zadania, które powinny być tak dobrane, aby się nie dublowały lub wzajemnie nie wykluczały. Nie spełnia więc swojej roli zestawienie zadań: 1. zapisywanie przez nauczyciela na tablicy wyrazów i zwrotów, które uczący się zapamiętali po pierwszym słuchaniu, a potem 2. zaznaczanie słów występujących w tekście na podanej liście, czy też 1. wypełnianie luk w trakcie pierwszego słuchania, wskutek czego uczący się mają cały tekst przed oczami, a następnie 2. zaznaczanie w nim błędów podczas drugiego odsłuchiwania. Jeśli proponuje się słuchaczom ćwiczenie, w wyniku którego uzyskują ogłęd całości tekstu, przed zadaniem kolejnym należy polecić im jego zakrycie.

Zadania rozwijające słuchanie ze zrozumieniem dzielą się na cztery grupy, co pokazuje poniższa tabela:

- słuchacze nie widzą tekstu (tylko go słyszą),
- słuchacze widzą cały tekst,
- słuchacze widzą zadanie (oparte na tekście),
- słuchacze widzą tekst zmieniony graficznie lub niekompletny.

Podział technik na 1. przed słuchaniem, 2. w trakcie słuchania i 3. po słuchaniu jest pewnym uproszczeniem, ponieważ niektóre ćwiczenia można rozwiązywać w czasie pierwszego słuchania, a skończyć po nim, inne zaś – w czasie drugiego i po nim, a jeszcze inne – dopiero po dwukrotnym odsłuchaniu.



	SŁUCHACZE NIE WIDZĄ TEKSTU	SŁUCHACZE WIDZĄ CAŁY TEKST	SŁUCHACZE WIDZĄ ZADANIE ¹	SŁUCHACZE WIDZĄ TEKST NIEKOMPLET- NY/ ZMIENIONY GRAFICZNIE
<i>przed słuchaniem</i>	• odpowiedzi na pytania kierunkujące • interpretacja tytułu • interpretacja ilustracji • bodźce wizualno-taktylne • bodźce dźwiękowe			
<i>w trakcie słuchania</i>	• zapamiętywanie słów (zapisywanych potem przez uczącego na tablicy) • notowanie (zbieranie informacji) • sporządzanie transkrypcji (zapis całego tekstu lub jego fragmentów)		• zaznaczanie na podanej liście słów występujących w tekście	• wypełnianie luk pojedynczymi słowami lub fragmentami tekstu • zaznaczanie błędów w tekście i wpisywanie wyrazów właściwych
<i>po słuchaniu</i>	• ustne odpowiedzi na pytania • uzupełnianie tabeli (ankiety, diagramu, kwestionariusza)	• parafrazowanie (upraszczanie) tekstu	• pisemne odpowiedzi na pytania • prawda / fałsz • wielokrotny wybór	• uzupełnianie luk w tekście słowami lub fragmentami tekstu z banku słów (z ramki) • układanie w kolejności fragmentów tekstu • łączenie fragmentów tekstu (dobieranie)

¹ Oznacza to, że mogą przeczytać niektóre słowa i/lub frazy występujące w tekście. Te ćwiczenia mogą być wykonywane także po słuchaniu. Zależy to od stopnia ich trudności.

6. Po osiągnięciu zamierzonego celu, czyli spowodowaniu, że słuchacze zrozumieją tekst (globalnie, selektywnie lub szczegółowo – w zależności od rodzaju postawionych przed nimi zadań), zaleca się wszelkiego typu ćwiczenia poprawiające dykcję (czytanie chóralne, odczytywanie na różne sposoby, np. skandowanie, śpiewanie itp.) oraz interpunkcję i ortografię (przepisywanie, zapisywanie, dyktanda).

7. Ostatnim etapem pracy jest *połączenie słuchania z innymi sprawnościami*, a więc rozwijanie czytania ze zrozumieniem oraz doskonalenie tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych.

8. Trzeba pamiętać, aby teksty były odpowiednio dobrane do poziomu uczących się, ich potrzeb i zainteresowań.

9. Podczas testu / egzaminu każdego tekstu powinno się wysłuchać dwa razy, natomiast podczas ćwiczeń rozwijających tę sprawność zaleca się jego odsłuchiwanie tyle razy, ile to jest konieczne. Od czasu do czasu warto stosować *słuchanie dla przyjemności* i zrezygnować z części albo wszystkich ćwiczeń.

10. Umiejętność rozumienia ze słuchu może być rozwijana za pomocą wszystkich rodzajów technik, ale na teście / egzaminie dobrze sprawdzają się te, które są oceniane według klucza, gdyż gwarantują one obiektywną ocenę. Są to:

- zaznaczanie na podanej liście słów, które występują w tekście,
- zaznaczanie błędnych wyrazów i wpisywanie właściwych,
- uzupełnianie tabel, kwestionariuszy, diagramów itp.,
- uzupełnianie luk na bieżąco,
- uzupełnianie tekstu wyrazami z banku,
- odpowiedzi na pytania,
- zadania typu prawda / fałsz,
- zadania wielokrotnego wyboru.



MAREK GRECHUTA



*(ur. 10 grudnia 1945 roku w Zamościu, zm. 9 października 2006 roku
w Krakowie) – polski piosenkarz, poeta, kompozytor i malarz,
z wykształcenia architekt*

Ukończył architekturę na Politechnice Krakowskiej. Na przełomie lat 1966/67 wraz z kolegą ze studiów, Janem Kantym Pawluśkiewiczem, założył kabaret o nazwie Anawa, który przekształcił się w zespół muzyczny. Debiutował w 1967 roku, zdobywając drugie miejsce na Studenckim Festiwalu Piosenki w Krakowie. W 1968 roku na VI Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu zdobył nagrodę dziennikarzy za piosenkę *Serce*, a rok później na VII KFPP jedną z głównych nagród (Nagroda Telewizji Polskiej) za piosenkę *Wesele*. Po nagraniu dwóch płyt z grupą Anawa Marek Grechuta rozpoczął karierę jako solista – towarzyszyła mu grupa WIEM (W Innej Epoce Muzycznej). Po kilku latach odnowił współpracę z Pawluśkiewiczem, a jej owocem był musical *Szalona lokomotywa* do tekstów Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego). Fragment tego dzieła, hit *Hop szklankę piwa*, przyniósł Grechucie kolejne Grand Prix w Opolu (1977). Od tamtej pory ponownie pracował sam; pisał coraz więcej tekstów. Na występach towarzyszyła mu odmładzana i odnawiana formacja Anawa. W 1976 roku Marek Grechuta rozpoczął współpracę z Piwnicą pod Baranami, która trwała blisko 10 lat.

W roku 2006 na 43 Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu Marek Grechuta został uhonorowany Grand Prix tego festiwalu (Nagroda Prezesa Telewizji Polskiej).

Od 1970 był żonaty z Danutą, miał syna Łukasza.

DYSKOGRAFIA (WYBÓR)

- *Marek Grechuta & Anawa* (1970)
- *Korowód* (1971)
- *Droga za widnokręś* (1972)
- *Magia obłoków* (1974)
- *Szalona lokomotywa* (1977)
- *Pieśni Marka Grechuty do słów Tadeusza Nowaka* (1979)
- *Śpiewające obrazy* (1981)
- *W malinowym chruśniaku* (1984)
- *Wiosna, ach to ty* (1987)
- *Krajobraz pełen nadziei* (1989)
- *Ocalić od zapomnienia* (1990)
- *Piosenki dla dzieci i rodziców* (1991)
- *Jeszcze pożyjemy* (1993)
- *Dziesięć ważnych słów* (1994)
- *Serce* (1998)
- *Niezwykłe miejsca* (2003)
- *Godzina miłowania* (2005)





Marek Grechuta należał do grona najwybitniejszych polskich artystów XX wieku. Jego twórczość określa się zazwyczaj mianem łagodnej formy progresywnego rocka z silnymi wpływami jazz rocka (szczególnie we wczesnym okresie twórczości), piosenki autorskiej lub poezji śpiewanej.

- Od 2006 roku w Krakowie odbywa się konkurs wokalny dla uzdolnionych osób niepełnosprawnych „Festiwal Zaczarowanej Piosenki im. Marka Grechuty”. Corocznym jurorem koncertu finałowego jest Danuta Grechuta, wdowa po patronie festiwalu.
- Od 2007 roku w Zamościu odbywa się cykliczna impreza muzyczna „Zamojski Festiwal Kultury im. Marka Grechuty”.

(Na podst. fragmentów tekstów:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Marek_Grechuta; <http://muzyka.onet.pl/artysty/katalog/marek-grechuta,159753,artysta.html>) [20 IV 2013]

„NIE BYŁAM NA TO GOTOWA” – ROZMOWA Z DANUTĄ GRECHUTĄ

Miał wielkie poczucie humoru, dwie lewe ręce do prac domowych i przeżył kilka groźnych wypadków. Uwielbiał sport, nie mógł się obejść bez jabłek i orzechów. Danuta Grechuta, żona Marka Grechuty, opowiedziała nam o swojej miłości do męża, życiu z nim, jego pasjach, zaletach, wadach i charakterze.

Paweł Piotrowicz: Znany z mediów, zdjęć czy koncertów wizerunek Marka Grechuty pokazuje człowieka poważnego, skupionego, nieco zamyślonego. Czy taki był też na co dzień?

Danuta Grechuta: Skądże! Marek miał wielkie poczucie humoru, osobowość niemalże kabaretową.

P.P.: Lubił się wygłupiać?

D.G.: Bez przerwy. Uwielbiał parodiować innych, wcielał się w różne postaci i ciągle wszystkich wokół rozśmieszał. Był człowiekiem pogodnym, ze skłonnością do żartu. Niemal wszystko zamieniał w różne kalambury. Nie można się było w jego towarzystwie nudzić.

P.P.: Jak reagował na popularność?

D.G.: Nie przywiązywał do niej żadnej wagi, choć przecież spadła na niego bardzo szybko. Gdy ktoś nas odwiedzał, często słyszałam zdziwienie: „Jak wy możecie tak zwyczajnie, normalnie żyć?”

P.P.: Krytyka go bolała?

D.G.: Był bardzo wrażliwy, więc tak, przejmował się.

P.P.: Była Pani dla niego inspiracją?

D.G.: Napisał dla mnie tylko jeden utwór *Będziesz moją panią*, ale czasem inspirował się tym, co mówiłam. Raz powiedziałam mu, że w życiu ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy, a on zrobił z tego piosenkę.

P.P.: A czym zaintrygował Panią na samym początku, przy poznaniu?

D.G.: Osobowością. Wie Pan, wszystko, co się wiązało z Markiem, było zaskakujące i zarazem intrygujące. Wtedy oczywiście nie wiedziałam, że spędzę życie z artystą. W moim wyobrażeniu, mimo muzycznych sukcesów, jakie już na studiach osiągał z Anawą, przyszłość Marka zgodna miała być z kierunkiem jego studiów, czyli architekturą.

P.P.: Poznała Pani Marka Grechutę na imprezie sylwestrowej z 1967 na 1968 rok. Był już wtedy po swoim pierwszym dużym sukcesie – w 1967 roku zdobył drugie miejsce na Studenckim Festiwalu Piosenki w Krakowie za *Tango Anawa*. Znała go Pani z tej strony?

D.G.: Oczywiście. Widziałam go na finałowym koncercie, pamiętałam też z kolejki na uczelnianej stołówce. Stał jakby z boku, zamyślony, zdystansowany, z nosem do góry. „Już gwiazda” – pomyślałam. Wtedy faktycznie spadła na niego wielka popularność, z którą radził sobie tak, jak mógł.

(Na podst. fragm.
<http://muzyka.onet.pl/publikacje/wywiady/nie-bylam-na-to-gotowa,1,4873572,wiadomosc.html>) [20 IV 2013]

MAREK GRECHUTA WE WSPOMNIENIACH SYNA

GALA: Marek Grechuta był dla Pana przede wszystkim ojcem czy artystą?

Łukasz Grechuta: Tata był twórcą o osobowości tak silnej, że kiedy tworzył, był w innym świecie. Trudno było wtedy do niego dotrzeć. Siedząc na fotelu, pisał teksty piosenek albo przy fortepianie zapisywał papier nutowy. Ciągłe coś zmieniał i przekreślał już napisane nuty. Był w zupełnie innym świecie.

GALA: Był Pan rozżalony, że tata jest niedostępny?

Ł.G.: To, w jaki sposób pochłaniała go praca, wywierało na mnie czasami dziwne wrażenie. Tego wymaga sztuka, a ja wtedy jako mały chłopiec nie rozumiałem takiej sytuacji.

GALA: Ojciec zabraniał Panu wchodzić w ten świat?



www.akademicka.pl

ISBN 978-83-7638-618-8



9 788376 138618